

האזינו (84)

כל אחד מבין לפי כוחו

יְעֹרֶף פְּמָטָר לְקַחֵי תַּזְל פְּטַל אִמְרָתִי כְּשֶׁעִירָם עָלַי דָּשָׂא וְכַרְבִּיבִים עָלַי עֶשֶׂב (ל.ב, ב)

הכל לטובה, ואנו רק רוצים להבין

הַצֹּר תָּמִים פְּעָלוּ כִּי כָל-דְּרָכָיו מְשֻׁפָּט א-ל אֲמוֹנָה וְאֵין עָוֹל (ל.ב, ד)

לעתים מעוררת הנהגת הבורא בעולם קושיות ותמיהות, אולם המאמין היודע כי "הצור תמים פעלו" וכי כל דבר בעולם נעשה לטובתו, כולל את הקושיות, ומבין כי על הקב"ה לא יתכן שתהינה קושיות ושאלות, וכל מה שהתעורר לו נבע מדלות שכלו וקטנות הבנתו. בענין זה מסופר בספר "עולמו של אבא", שבאחד הימים הגיע אל האדמו"ר מקוצק זצ"ל תלמיד חכם שביתו נפטרה ל"ע, והוא תינה בפניו את צערו, והתבטא שאינו מבין את דרכי השמים.

במקום להשיב על שאלתו, החל הרבי לדבר איתו בלימוד, ובין הדברים היקשה קושיא על תוספות, זו לא קושיא אמר החסיד, וניסה לתרץ את הדברים באופן מסוים, הרבי הקשה שוב על מה שאמר, והחסיד מצא תירוץ נוסף, שוב הקשה הרבי ושוב ניסה החסיד לתרץ. מדוע אתה מחפש תירוץ על כל דבר? שאל אותו הרבי, אולי הקושיא שלי היא קושיא טובה ואין לה פתרון? אם תוספות אומר כך, ענה החסיד, לא יכול להיות שזוהי טעות, ומוכרח להיות שהקושיא שלנו אינה קושיא. על התוספות לא יכולה להיות קושיא, ועל הקב"ה אפשר שתהינה קושיות? תהה הרבי, הלא "הצור תמים פעלו א-ל אמונה ואין עול", ואיך יתכן שבני אדם קטנים יציבו קושיות על דרכי שמים.

ומתוק האור

כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ (ל.ב, ט)

רבינו הגר"ח מוולוז'ין התקשה במאמר התנא דבי אליהו, האומר שאחת ממדותיו של הקב"ה היא "שמח בחלקו" ולכאורה הכיצד שייך לומר על השי"ת כי הוא שמח בחלקו, והרי לה' הארץ ומלואה. שאלה זו הקשה לפני רבו הגאון מווילנא, ותשובתו היתה, על פי הנאמר בפסוק "כִּי חֵלֶק ה', עִמּוֹ", היינו ישראל הם חלקו של הקב"ה והוא שמח בחלקו, שמח הוא בישראל בכל מצב שהם נמצאים בו.

אף אם לפעמים הם יורדים ממדרגתם הרוחנית, שוכן הוא עמם בתוך טומאתם כביכול, ואינו נוטשם ועוזבם, כי שמח הוא בחלקו אשר בחר את ישראל מכל העמים

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

מתיקות התורה: נאמר: "יְעֹרֶף פְּמָטָר לְקַחֵי", הגשם אינו אחד כשהוא יורד על העצים ועל האילנות. כל אילן ואילן מוציא את פירותיו, לכל אילן סוג פירות שונה. כך גם הרב שאומר דברי תורה לציבור, לא כולם מבינים את הדברים באופן שווה, באותו עומק ובאותה הבנה, לאחד זה מעט חמוץ, לאחד הדברים מתוקים, ולאחד הרי זה מתוק מדבש. פעם אחת דברתי בדרשה על הפסוק: "מתוקים מדבש ונפת צופים" (תהלים יט, יא). והסברתי לציבור במשך זמן רב על מתיקות התורה הקדושה, שהיא כדבש ונפת צופים, והנה כשסיימתי את הדרשה, ניגש אלי אדם אחד שהוא עז פנים ואמר: כבוד הרב, דיברת שעה שלימה על הטעם של התורה, ואני לא הרגשתי לא דבש ולא נפת צופים, אמרתי לו: כנראה אתה חולה, ולכן חוש הטעם שלך נפגם, בעזרת ה' יתברך כשתהיה בריא תטעם התורה ואז תרגיש בה טעם דבש.

"משוש חבל" מאת הרב עובדיה יוסף זצ"ל

הַצֹּר תָּמִים פְּעָלוּ (ל.ב, ד)

יש להתבונן מדוע מכונה כאן השי"ת "צור" יש לומר: בתפילת זכרונות בראש השנה נאמר: אתה זוכר כל המפעל וגם כל היצור לא נכחד ממך. מבאר בעל "נתיבות המשפט" כי יתכן ששני בני אדם יעשו מעשה ופעולה שווים, ובכל זאת זכרם יהיה שונה.

כגון שני בני אדם שנתנו סכום כסף לצדקה, אחד מהם צר עין וחברו רחמן ונדיב לב, אף שהמעשה אותו מעשה, בכל זאת השכר שיקבלו שונה מזה ומזה, כי אינו דומה המאמץ והניסיון של האחד לזה של חברו. כך גם במעשה עבירה, יש האדם שיצרו גובר עליו יותר מחברו והנסיון שלו גדול יותר, לכן עונשו של כל אחד יהיה כמידתו.

לכן אומרים בתפילה: "אתה זוכר את כל המפעל", כל מעשה ופעולה אינם נסתרים מעיני השי"ת, אך יחד עם זאת "וגם כל היצור", כל אדם ואדם לפי טבעו ומזגו, "לא נכחד ממך" ואז המשפט הוא משפט צדק. עומק זה של הדין אין בשר ודם יכול להבין, רק "הצור" היודע יצר כל הנבראים, הרי לפניו "תמים פעלו".

רב רובין זצ"ל בספרו שנים מקרא בשם "וידבר משה"

וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר וְכוּ' הוּא הַוֹשֵׁעַ בֶּן נֹחַ (לב, מד)

יש לעיין מדוע כתוב הושע בלי היו"ד, ויש לתרץ דהנה לעיל בתרגום יונתן כתב על הפסוק "ויקרא משה להושע בן נוח יהושע" (ש"ל יג, טז): כד חזי משה ענותנותו של יהושע אמר ה' יושיעך מעצת מרגלים, הרי דהיו"ד מרמז על הענוה שהיה ליהושע. אמנם כאן שיהושע נעשה למנהיגן של ישראל, והגיע העת לנהוג נשיאותו ברמה, וכמו שאמר רבי לבנו (כתובות קג:), נהוג נשיאותך ברמים, הוצרך יהושע להגביה עצמו קצת ולהוריד הענוה יתירה שהיה בו, ע"כ נכתב כאן בשם העצם שלו הושע.

ספר "מטעמי שולחן שבת"

פִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִקָּם (לב, מז)

כתב בעל "מגלה עמוקות": שבתית "ישראל" רמוז יש ששים רבוא אותיות לתורה. וכך יש לפרש הפסוק שלפנינו: "פִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִקָּם פִּי הוּא תִּיבָם". שהנה ששים רבוא אותיות התורה הן האותיות הכתובות בו, אך יש בתורה גם מקומות פנויים וריקים, כמו בין חומש לחומש ובין פרשה לפרשה. אבל האמת היא ש"לֹא דָבָר רַק הוּא", גם מקומות ריקים אלה מלאים באותיות נסתרות שאינן נראות לעין. יש נשמות מישראל הראויות להתדבק באותיות הכתובות, אך יש גם שאינן ראויות להתדבק באותיות, אך מכל מקום חיותם נמשכת מהמקום הריק. ובזה אפשר לבאר מה שדרשו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א הלכה א') על הפסוק "פִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִקָּם", ואם ריק הוא, מכס הוא, כי מפני מיעוט זכותם אינכם ראויים להיות דבוקים אלא במקום הריק שבתורה! ובזה מובן גם מה שדרשו חז"ל (חגיגה כז:): "כפלת הרימון רקתך" (שיה"ש ד, ג) אפילו ריקים שבך מלאים מצוות כרימון, ויש לדייק, שאם הם מלאים מדוע קראם ריקים. ולפי מה שבארנו, רצונו לומר שמפני שדבקותם בתורה היא במקום הריקן שבתורה.

להתעזר באהבתך בשם "נתיבות המשפט"

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר (לב, מח)

מה ראה לציין שהציווי אל משה היה "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה". יש לומר: משה רבינו מת בשבת, ובשבת מזל שבתאי מתחיל לעלות בתחילת היום. וכיון שסדר המזלות הוא שצ"ם חנכ"ל: שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, העולים זה אחר זה, שעה אחר שעה. נמצא שמזל לבנה מתחיל לעלות בתחילת השעה השבעית. וכיון שיהושע בסוד מזל לבנה כאומרם (ב"ב עה:): פני יהושע כפני לבנה, נמצא שהתחיל זמן מלכותו. וכיון שאין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה, לכך אמר הקב"ה למשה שיעלה "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", היינו בעיצומו של יום, בחצות היום.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא" בשם "פנים יפות"

הלכה: שו"ע (סימן תרט"א): כיצד מצוות ישיבת סוכה? שיהיה אדם אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל ז' ימים בין ביום בין בלילה כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. ובפסקי תשובות (אות א) כתב: דנו גדולי הפוסקים אם מצות "בסוכות תשובו ז' ימים" היא מצוה חיובית או רשות, ורבים מהפוסקים הסכימו שהיא מצוה חיובית, וכל ששוהא חוץ לסוכה שלא לצורך ובלי הכרח מבטל מצות עשה ועובר על ציווי התורה ד"בסוכות תשובו ז' ימים" אמנם אף לדבריהם מצות סוכה היא שתהא סוכתו תמורת ביתו, וכמו שדרשו חז"ל תשובו כעין תדורו, ולכן כל מה שדרכו במשל כל ימות השנה להעשות חוץ לביתו יכול גם בסוכות לצאת מסוכתו לצורך זה.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: פתגם הוא כמו דבורה: קטן, מתוק, ועוקץ
ספר "שמחלה"

חקירה: סוכה שירדו גשמים

פטור משום כעין תדורו, פטור גברא, או שאינה נחשבת סוכה, חיסרון בחפצא. (משנת יעבץ או"ח סד ד"ה הרי מבואר)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: התולעים והרוק: שאל שר אחד את רבינו: שמעתי כי מיני תולעים אשר אם הם נמצאים בתוך המאכל מתירים אתם לאוכלו, אך כאשר הם פורשים מן המאכל, אסור לאכלם, וקשה לי מה נשתנו תולעים אלו מאלו? כדי להשיב לשר, נטל כף קטנה וציוה לשר לרקוק לתוכה מרוק שבפיו, ולאחר שירק לתוכה, ציוה עליו רבינו לבלוע את הרוק שירק, מיאן השר לעשות כדברי רבינו, באמרו שהדבר מאוס עליו. כן הדבר השיב רבינו, כאשר התולעים נמצאים בתוך המאכל וטרם נפרדו ממנו, אינם נמאסים ולכן מותר לאכלם, אך כאשר יצאו מן המאכל כבר נמאסו, ומשום כך אסור לנו לאכלם.

פנינים על התורה "רבי יהונתן אייבשיץ"

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

